

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Dopad nového občanského zákoníku na činnost
nízkoprahových zařízení pro děti a mládež
v Jihočeském kraji**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:
REHABILITACE

Autor: Nikola Švecová

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Renata Švestková, Ph.D.

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem Dopad nového občanského zákoníku na činnost nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v Jihočeském kraji jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Poděkování

Především bych chtěla poděkovat mé vedoucí bakalářské práce paní Mgr. Ing. Renatě Švestkové, Ph.D., která mi poskytla odborné vedení a mnoho rad. Také děkuji všem respondentům, kteří se zúčastnili mého výzkumu a bez nichž by má práce nevznikla.

Dopad nového občanského zákoníku na činnost nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v Jihočeském kraji

Abstrakt

Tato bakalářská práce je zpracována na téma Dopad nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., na činnost nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v Jihočeském kraji. V teoretické části se především zabývám vymezením nestátní neziskové organizace, což je pro tento účel nezbytné, dále popisuji základní pojmy vztahující se k nízkoprahovému zařízení pro děti a mládež. Jsou zde i uvedeny poskytované služby dle platné legislativy a jejich cílová skupina. Věnuji se rovněž problematice transformace občanských sdružení na vybranou právní formu, kterou si zvolila.

Praktická část obsahuje vymezené cíle a výzkumné otázky. Ve výzkumné části bakalářské práce jsem využila kvalitativní výzkum, metodu dotazování a techniku polostrukturovaného rozhovoru. Prvním cílem bylo zjistit, jak se NZDM vyrovnala s povinnostmi vyplývajícími z nového občanského zákoníku. Dále jsem se zabývala tím, jaké právní formy jsou nyní nejčastěji NZDM využívány. Zařízení si mohla vybrat právní formu spolku, ústavu nebo obecně prospěšné společnosti. Cílovou skupinou pro výzkum byla NZDM v Jihočeském kraji, kterých se dopad NOZ týkal, protože ne všechna zařízení musela svou právní formu měnit. Tato změna se netýkala církve a náboženských společenství, které se řídí zákonem č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. Tato právní forma je v NZDM nejvíce využívána a tvoří více jak polovinu NZDM v Jihočeském kraji, kterých zde působí celkem 19. Oslovila jsem ale pouze ta zařízení, která prošla transformací právní formy, tj. byla občanským sdružením. Nakonec se výzkumu zúčastnila jen tři zařízení a vyplynulo z něj, že zařízení byla spíše „donucena“ novým občanským zákoníkem ke změně právní formy a ke splnění podmínek z něho vyplývajících. Zařízení, se kterými jsem vedla rozhovor, se s „transformací“ vypořádala, ale potřebovala odbornou pomoc.

Klíčová slova

Nestátní nezisková organizace, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, nový občanský zákoník, občanské sdružení, spolek

The Impact of the New Civil Code on the Activity of Low – Threshold Institutions for Children and Youngsters in the Region of South Bohemia.

Abstract

This bachelor thesis deals with an impact of a new Civil Code Act No.89/2012 Coll. On the low-threshold institutions for children and adolescents in the Region of South Bohemia. The theoretical part deals with a classification of a non-state, non-profit making organizations, which is essential for this research. Furthermore, I present basic concepts connected with a low-threshold institution for children and adolescents (LTICHA). Provided services according to valid legislation and their target group are presented here too. I also deal with a problem of a civil society transformation to a chosen legal status.

The practical part contains selected targets and survey inquires. In the survey part of the bachelor thesis I used a qualitative construction, a face-to-face method and a half-structured interview technique. The first target was to discover how a LTICHA dealt with new Civil Code (NCC) duties.

Furthermore I dealt with the most frequented legislative forms used by the LTICHA. The institutions could choose a legislative status of a voluntary group, institute or public benefit organization.

The research target group were the LTICHA in the Region of South Bohemia, which were impacted by a NCC; not every institution had to change its legislative status though. This change excluded the church and religious societies which are subjected to Act No.3/2002 Coll. About churches and religious societies. This legislative status is the most accepted one by the LTICHA and out of 19 institutions in the South of Bohemia, more than one half of these prefer this status. Only those institutions that changed their legislative status from the civil society were contacted. Eventually only three institutions participated in the survey. It appears that these institutions were “forced” to change their legislative status by a new Civil Code as well as to follow its new conditions. The questioned institutions were able to transform their status only with special help.

Key words

Non-state, non-profit making organization, Low-Threshold institution for children and adolescents, new Civil Code, civil society, citizen's association

Obsah

Úvod.....	9
1 Současný stav.....	11
1.1 Nestátní neziskové organizace – základní pojmy.....	11
1.2 Nestátní neziskové organizace v letech 1989-2014.....	12
1.3 Transformace neziskového sektoru a typy nestátních neziskových organizací dle nového občanského zákoníku.....	14
1.3.1 Základní charakteristika NNO typu spolek.....	14
1.3.2 Základní charakteristika NNO typu ústav.....	16
1.3.3 Obecně prospěšná společnost.....	17
1.4 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež.....	20
1.4.1 Historie NZDM v České republice.....	20
1.4.2 Činnost NZDM.....	23
1.4.3 Princip nízkoprahovosti.....	25
1.4.4 Cílová skupina NZDM.....	25
1.4.5 Rizikové chování dětí a mládeže.....	27
2 Cíle a výzkumné otázky.....	28
2.1 Cíle.....	28
2.2 Výzkumné otázky.....	28
2.3 Operacionalizace pojmů.....	28
3 Metodologická část.....	29
3.1 Kvalitativní výzkum.....	29
3.2 Metoda a technika sběru dat.....	29
3.3 Způsob zpracování dat.....	29
3.4 Cílová skupina pro výzkum.....	30
4 Výsledky.....	31
4.1 Vyhodnocení rozhovorů.....	31
5 Diskuze.....	38
6 Závěr.....	41
7 Seznam použitých zdrojů.....	42
8 Seznam zkratk.....	46
9 Seznam příloh.....	47

Úvod

Téma mé bakalářské práce jsem si zvolila hlavně kvůli jeho aktuálnosti, byla to ale také možnost se o nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež dozvědět něco nového a z jiného pohledu, ne jako sociální pracovník vůči klientům, ale jako sociální pracovník, který má na starosti i mnoho jiných záležitostí týkajících se chodu zařízení. Sociální pracovník by měl znát a vědět, jak organizace funguje a jaké aspekty mají různé právní formy, jelikož se od toho odvíjí možnosti financování a mnoho dalšího, co je potřebné i pro zaměstnance, dobrovolníky, klienty. V roce 2016 jsem absolvovala praxi v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež a měla jsem tak možnost seznámit se s tím, jak nový občanský zákoník (dále jen NOZ) ovlivnil činnost a fungování tohoto zařízení. Nízkoprahová zařízení jsou nezbytnou součástí sociálních služeb, i když se často uvažuje, jestli nemají spíše spadat pod školská zařízení. Podle mého názoru ale mohou být rozhodně považována za sociální službu, protože poskytují služby dle zákona č.108/2006 Sb. o sociálních službách. Snižují kriminalitu mladistvých a vedou je k odpovědnosti za svou budoucnost a snaží se o jejich úspěšný vstup do života. To jsem mohla poznat při mé praxi, viděla jsem, jak jsou zde děti podporovány v tvořivosti, samostatnosti jak ve škole, tak především ve volném čase.

V roce 2014 vstoupil v platnost NOZ, který přinesl zásadní změny pro fungování nestátních nízkoprahových zařízení (dále jen NNO). Kvůli transformaci nového občanského zákoníku se nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež, která byla občanskými sdruženími, naskytl možnost volby nesoucí s sebou mnohé administrativní náležitosti, které byly pro tuto změnu nezbytné. Měla na výběr z několika možností, které dále popisuji v teoretické části mé práce. Chtěla jsem zjistit, jak se s tímto pro některé organizace „problémem“ vypořádala, co vše bylo třeba a zda tato transformace zasáhla do chodu zařízení samotného, případně jakým způsobem. Stávající občanská sdružení ovšem mohou být v otázce změny své právní formy klidná – k jejich „přeměně“ ve spolek došlo na základě § 3045 odst. 1 automaticky ze zákona k 1. 1. 2014 (s výjimkou pobočných spolků!). V tomto směru tedy není nutné podnikat žádné zvláštní právní kroky.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a metodologickou. V teoretické části své práce popisuji pojem nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, vymezuji rizikovou mládež a zabývám se právními formami, které souvisí s transformací nízkoprahových

zařízení pro děti a mládež. Také zde zmiňuji neziskové organizace, které jsou pro sociální služby nezbytné a jsou jejich základním stavebním kamenem. V metodologické části se zaměřuji na vedoucí pracovníky těchto zařízení, se kterými jsem uskutečnila polostrukturovaný rozhovor. Myslím si, že by tato práce mohla být přínosná z důvodu aktuálnosti a mohla by pomoci například dalším studentům, kteří se touto problematikou zabývají.

1 Současný stav

1.1 Nestátní neziskové organizace – základní pojmy

Pojem nestátní nezisková organizace můžeme definovat jako organizaci, která nebyla založena za účelem zisku k přerozdělení mezi vlastníky organizace, správce či zakladatele (nadace neziskovky.cz). Většina neziskových organizací na světě se tvoří pomocí služeb v oblasti zdravotnictví, sociální práce, bydlení a vzdělání, tuto většinu tvoří přibližně 75 % všech NNO (Salomon, 2013).

Dle Pelikánové (2016, s. 17-18) jsou hlavními rysy:

Veřejná prospěšnost – veřejnou prospěšnost můžeme charakterizovat jako jednání, které má za cíl všeobecné dobro jednotlivců a společnosti jako celku.

Dobrovolnost – je dobrovolný výkon práce bez požadování finančního ohodnocení, sem patří také dary, čestné účasti ve správní radě apod.

Neziskovost – není možné přerozdělovat zisky, které vznikly z činnosti organizace mezi vedení ani mezi vlastníky NNO.

Samosprávnost – organizace není kontrolována státem nebo institucemi stojícími mimo ni.

Soukromé vlastnictví – tyto organizace jsou vlastně soukromé, ale pro své fungování potřebují finanční zdroje z veřejného rozpočtu, neboť zajišťují činnosti, které by jinak musel vykonávat stát.

NNO plní tyto funkce:

- ekonomickou – je producentem a spotřebitelem statků a je také zaměstnavatelem;
- **sociální**, která zahrnuje
 - funkci servisní – poskytuje specifické statky;
 - funkci participační – to znamená, že se podílí na sdružování a zapojování do života společnosti;
- **politickou**, která zahrnuje funkci:
 - **ochranářskou** – chrání lidská práva jednotlivce i skupiny;
 - **demokratizační** – lidé mohou ovlivňovat veřejné mínění a tím rozvíjejí demokracii,

- **informační** – osvětová funkce;
- **kontrolní** – kontroluje demokratický proces.

1.2 Nestátní neziskové organizace v letech 1989–2014

Před rokem 1989 neexistovaly žádné nestátní neziskové organizace v pravém slova smyslu, neziskový sektor byl velmi potlačován kvůli tehdejší politické situaci. Národní fronta Čechů a Slováků sdružovala všechny politické strany a její složky, které měla pod kontrolou. Změny nastaly až v 90. letech, kdy nastal velmi rychlý vývoj neziskového sektoru. Do té doby nebyly téměř žádné právní normy, které by sloužily ke sdružování občanů (Růžička, 2017).

Prvním krokem po „sametové revoluci“ byl zákon 83/1990 Sb., o sdružování občanů, který vešel v platnost 27. března 1990 a byl jedním z trojice zákonů, mezi něž ještě patřil zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím a zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním, jež byly přijaty po změně režimu. Neexistovala shoda, zda novelizovat původní ústavu, nebo vytvořit novou, a co vše do ní zahrnout. Nakonec bylo rozhodnuto jít cestou samostatných zákonů. Občané mají právo se svobodně sdružovat a nepotřebují k tomu povolení právního orgánu. Občané mohou zakládat občanské společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, jakož i odborové organizace. Členem občanského sdružení může být i právnická osoba. Tento zákon je však nedokonalý a mnohdy matoucí, proto se přistoupilo k rekodifikaci civilního práva (Benák, 2013). Tento zákon byl ale nedostačující vzhledem k počtu aktivit, které měl obsáhnout. Proto byl přijat zákon o obecně prospěšných společnostech č. 248/1995 Sb., v platném znění č. 231/2010 Sb., který nabyl účinnosti od 1. 1. 1996. Tento zákon upravoval postavení a právní poměry obecně prospěšné společnosti. Dále byl přijat zákon o nadacích a nadačních fondech č. 227/1997 Sb., v platném znění č. 158/2010 Sb., účinnost od 1. 1. 1998, zákon č. 308/1991 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (Zákon o církvích a náboženských společnostech). Tento zákon upravuje postavení církví a náboženských společností. Podle něj mohou jako právnické osoby zakládat svazy a být zřizovateli (Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností, s. 83). V roce 2010 se parlament České republiky usnesl na novele zákona o nadacích a nadačních fondech č. 158/2010 s účinností od 1. 7. 2010 a novele zákona o obecně prospěšných společnostech č. 231/2010, s účinností od 1. 1.

2011. Největší zlom v oblasti neziskového sektoru přišel s novým občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb., který upravuje poměry právnických osob a v němž jsou zahrnuty neziskové organizace, a zákonem o změně právní formy občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost, č. 68/2013 Sb. (Pelikánová, 2016).

Podle zákona č. 68/2013 Sb., o změně právní formy občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost a o změně zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, se týkaly změny právní formy občanských sdružení na obecně prospěšnou společnost (dále jen OPS). Při změně právní formy občanského sdružení se tato jeho forma nezaničila ani nerušila, měnily se jen jeho právní poměry. Jakmile chtělo sdružení rozhodnout o změně své právní formy na OPS, potřebovalo k tomu souhlas všech svých členů. Pokud i jeden člen odmítl souhlas bez vážných důvodů, tak se mohlo sdružení do tří měsíců od vyjádření nesouhlasu domáhat u soudu, aby byl souhlas nahrazen soudním rozhodnutím. O změně právní formy musel být vyhotoven zápis, který měl formu notářského zápisu a nahrazoval zakladací listinu, proto také musel obsahovat její náležitosti. Dále bylo součástí rozhodnutí určení osob, které měly postavení zakladatelů OPS, bylo třeba určit členy správní rady a ředitele. Návrh na zápis do rejstříku obecně prospěšných společností podávali zakladatelé do 90 dnů od rozhodnutí o změně právní formy, pokud se tak nestalo, nebylo možné návrh na zápis podat. Dnem zápisu změny právní formy do rejstříku OPS zaniklo členství členů sdružení. Pokud byl zápis o změně do rejstříků OPS již povolen, nebylo možné ho zrušit. Do třiceti dnů od tohoto zápisu musela být zveřejněna změna právní formy v Obchodním věstníku, do patnácti dnů od zapsání do rejstříku musel ředitel oznámit změnu právní formy Ministerstvu vnitra ČR. Takové změny mohly být rozhodnuty do 31. prosince 2013. OPS založené do tohoto data se řídí nyní již zrušeným zákonem č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Dnes již OPS vznikat nemohou, ani kdyby se řídily tímto postupem (Zákon č. 68/2013 Sb., zákon o změně právní formy občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost a o změně zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, s. 642–643). Jednou z hlavních výhod tohoto zákona bylo, že občanské sdružení neztratilo svou historii, nezaničlo ani nebylo zrušeno, jen změnilo svou právní formu a mohlo být tak považováno za nástupnickou organizaci občanského sdružení (Štogr, Kroupa, 2015).

1.3 Transformace neziskového sektoru a typy nestátních neziskových organizací dle nového občanského zákoníku

Dne 1. 1. 2014 nabyl účinnosti zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník, který se stal noční můrou pro mnoho občanských sdružení. Podle § 3045 byla občanská sdružení považována za spolky, proto aby byla dál považována za spolek, nemusela nic dělat (Zahumenský, 2014).

Nelze říct, že sdružení se transformovala na spolky, nejednalo se o změnu právní formy, ale o automatické pojetí sdružení jako spolku. Sdružením nastala šance volby, a to mezi transformací na ústav nebo sociální družstvo, přičemž o této změně rozhodl příslušný orgán bývalého sdružení, nyní spolku (Deverová, 2014).

Od 1. 1. 2014 zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník a zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích rozlišuje tyto typy nestátních neziskových organizací:

- spolky (§ 214 a násl. NOZ);
- ústavy (§ 402 a násl. NOZ);
- nadace (§ 306 a násl. NOZ);
- nadační fondy (§ 394 a násl. NOZ);
- sociální družstva (§ 758 a násl. zákona o obchodních korporacích).

1.3.1 Základní charakteristika NNO typu spolek

Spolek je právnickou osobou, k jeho založení je potřeba alespoň tři osob vedených společným zájmem. Ty mohou založit k jeho naplňování spolek, jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 1049).

Název spolku

Název musí obsahovat slova „spolek“ nebo „zapsaný spolek“, postačí však zkratka „z. s.". Jeho název nesmí být zaměnitelný s názvem jiné právnické osoby (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 1049).

Sídlo spolku

Sídlo spolku musí být udáno celou adresou, rejstříkový soud musí tuto adresu zapsat a mít souhlas vlastníka nemovitosti (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 1049).

Hlavní činnost spolku

Hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Podnikání nebo jiná výdělečná činnost nesmí být jeho hlavní činností. Vedle ní může spolek vyvíjet též vedlejší hospodářskou činnost spočívající v podnikání nebo jiné výdělečné činnosti, vykonávané za účelem podpory hlavní činnosti nebo v hospodárného využití spolkového majetku. Zisk z činnosti spolku lze použít pouze pro spolkovou činnost, a to včetně správy spolku (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 1049).

Založení a vznik spolku

Spolek vzniká dnem zapsání do veřejného rejstříku. Návrh na zápis podávají zakladatelé ústavu nebo osoba určená ustavující schůzí. Pokud spolek není do třiceti dnů od podání návrhu zapsán a není ani v této lhůtě vydáno rozhodnutí o odmítnutí zápisu, je spolek považován za zapsaný do veřejného rejstříku třicátým dnem od podání návrhu. Po založení spolku je třeba vypracovat stanovy, které obsahují:

- a) název a sídlo spolku;
- b) účel spolku;
- c) práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat;
- d) určení statutárního orgánu (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 1049–50).

Zánik spolku

Soud zruší spolek likvidací na návrh osoby, která na tom má oprávněný zájem, nebo bez návrhu v případě, že spolek byl na to soudem upozorněn,

- a) vyvíjí činnost zakázanou v § 145 (popření nebo omezení osobních, politických nebo jiných práv pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání nebo sociální postavení, rozněcování násilí a nesnášenlivost, podpora násilí, řízení orgánu veřejné moci nebo výkonu veřejné správy bez zákonného zmocnění);
- b) vyvíjí činnost v rozporu s § 217;
- c) nutí třetí osoby k členství ve spolku, k účasti na jeho činnosti nebo k jeho podpoře nebo;

- d) brání členům ze spolku vystoupit (zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, s. 1054–59).

Dle NOZ se organizační jednotky občanských sdružení způsobilé jednat svým jménem považují za pobočné spolky. Do tří let je povinen hlavní spolek podat návrh na zápis pobočného spolku do veřejného rejstříku, pokud se tak nestane, právní osobnost pobočného spolku zaniká (Vít, 2015).

1.3.2 Základní charakteristika NNO typu ústav

Ústav je právnická osoba, která vznikla za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní i majetkové složky. Výsledky činnosti ústavu jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem stanovených (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 1070).

Jestliže ústav vykonává obchodní závod nebo jinou vedlejší činnost, nesmí být provoz na újmu jakosti, rozsahu a dostupnosti služeb poskytovaných v rámci hlavní činnosti ústavu. Zisk z takové činnosti může být použit jen k podpoře hlavní činnosti, pro kterou byl ústav založen, nebo k úhradě nákladů na svou vlastní správu (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 1070-71).

Název ústavu

Název ústavu musí obsahovat slova „zapsaný ústav“, postačí i zkratka „z. ú.“ (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 1071).

Založení ústavu

Ústav je založen zakládací listinou nebo pořízením pro případ smrti. Zakladatelské právní jednání obsahuje alespoň:

- a) název ústavu a jeho sídlo;
- b) účel ústavu vymezením předmětu jeho činnosti, popřípadě i předmět jeho podnikání;
- c) údaj o výši vkladu, popřípadě o jeho nepeněžitém předmětu;
- d) počet členů správní rady i jména a bydliště jejich prvních členů a;
- e) podrobnosti o vnitřní organizaci ústavu, nevyhradí-li se její úprava statutu ústavu (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 1071).

Pokud zakladatelské právní jednání zřídí dozorčí radu, uvede se v něm počet jejích členů a jména i bydliště jejích prvních členů (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 1071).

Vznik ústavu

Ústav vzniká zápisem do veřejného rejstříku (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s. 1071).

1.3.3 Obecně prospěšná společnost

Obecně prospěšná společnost (dále jen OPS) je právnickou osobou, která poskytuje veřejnosti služby obecně prospěšného charakteru, které jsou za stejných podmínek pro všechny stejné. Zisk z této činnosti nesmí být použit ve prospěch zakladatelů, členů, orgánů či zaměstnanců. Vždy musí být použit pro účely, pro něž byla OPS založena (Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o doplnění některých zákonů, s. 3554). Obecně prospěšná společnost se řídí zákonem č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech.

Název

Název musí obsahovat buď označení „obecně prospěšná společnost“, nebo postačí zkratka „o. p. s.“ (Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o doplnění některých zákonů, s. 3554).

Zrušení, likvidace a zánik OPS

Dnem výmazu z rejstříku se považuje OPS za zaniklou. Zániku předchází její zrušení nebo likvidace, likvidace se nevyžaduje, pokud OPS byla zrušena sloučením, splynutím nebo rozdělením.

OPS se ruší, pokud:

- a) uplynula doba, na kterou byla založena;
- b) bylo dosaženo účelu, pro který byla založena;
- c) dnem uvedeným, v rozhodnutí správní rady o zrušení OPS. To musí správní rada oznámit zakladateli dva měsíce předem, jinak pozbývá platnosti. Než je OPS podle rozhodnutí správní rady zrušena, může zakladatel rozhodnutí změnit nebo zrušit, ale podmínkou je zachování činnosti OPS v rozsahu, který odpovídá důvodům, pro které bylo rozhodnutí správní rady změněno či zrušeno. Pokud bylo

- rozhodnutí již oznámeno rejstříkovému soudu a zakladatel změnil či zrušil rozhodnutí správní rady, je třeba soudu toto rozhodnutí oznámit. V takovém případě je návrh správní rady na zrušení či likvidaci OPS neúčinný;
- d) sloučením, splynutím s jinou obecně prospěšnou společností nebo rozdělením na dvě či více OPS;
 - e) dnem uvedeným v rozhodnutí soudu o zrušení obecně prospěšné společnosti, jinak dnem, kdy toto rozhodnutí nabude právní moci;
 - f) prohlášením konkurzu nebo zamítnutím návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku (Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o doplnění některých zákonů, s. 3555–56).

Soud na návrh státního orgánu, zakladatele nebo osoby, která osvědčí právní zájem, rozhodne o zrušení OPS a o její likvidaci, pokud se v uplynulém roce ani jedno zasedání správní rady OPS nekonalo, nebyly jmenovány orgány OPS nebo stávajícím orgánům skončilo funkční období před více než rokem. OPS nevykonává činnosti, pro které byla založena, to znamená, že neposkytuje obecně prospěšné služby uvedené v zakládací listině po dobu delší než šest měsíců. Provozováním doplňkové činnosti došlo v období šesti měsíců opakovaně k ohrožení kvality, rozsahu a dostupnosti obecně prospěšných služeb. OPS užívá příjmy ze své činnosti a svěřeného majetku v rozporu se zákonem nebo porušuje jeho ustanovení. Soud může stanovit dobu k odstranění příčiny zrušení obecně prospěšné společnosti. Pokud není zakladatel, přebírá jeho práva a povinnosti jeho právní nástupce (Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o doplnění některých zákonů, s. 3555–56).

K provedení likvidace je jmenuje správní rada likvidátora, pokud tak neučiní, je likvidátor jmenován soudem podle sídla OPS.

Orgány OPS jsou:

- správní rada;
- ředitel;
- dozorčí rada.

1.4 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Nízkoprahové zařízení (NZDM) můžeme charakterizovat jako zařízení pro děti a mládež, které poskytuje služby sociální prevence. Služby jsou poskytovány jak ambulantně, tak terénně (Štefková, Dolejš, 2016).

1.4.1 Historie NZDM v České republice

Vznik NZDM můžeme zařadit do druhé poloviny devadesátých let minulého století, podle Čechlovského k největšímu rozvoji došlo v letech 1999 až 2002. Vznik NZDM lze rozdělit do čtyř etap.

Etapa první – streetwork

V této době nebyla zařízení označována jako nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, byly to spíše kluby pro děti a mládež. Důležitý pro vznik NZDM byl streetwork, který se již formoval na úrovni státu. Na základě usnesení vlády č. 341/94 k Programu sociální prevence kriminality byla na experimentální úrovni zavedena funkce sociálního asistenta, který prováděl terénní práci s dětmi staršího školního věku a mládeží ohroženou nebo již zasaženou patologickými jevy. Asistent pracoval s cílovými skupinami v jejich časoprostoru. Pod cílovou skupinou se rozuměli děti či mladiství, kteří trávili svůj volný čas na ulici a měli nápadné projevy chování, mezi které můžeme zařadit trávení volného času bez smysluplné náplně, nápadné a provokující oblékání, asociální a antisociální chování (Čechlovský, Racek, 2007).

Streetwor se začal rozvíjet na úrovni nestátních organizací díky zavedení sociálních asistentů, tedy nebyl již jen na úrovni státní správy a samosprávy. První nestátní organizace pomáhala drogově závislým a později také bezdomovcům, Romům a prostitutkám. V této době nebylo jasně dané, jak „správně“ streetwork vykonávat, odborné školy neměly v přednáškách zařazenou problematiku streetwork, scházelo vzdělání o této problematice, proto byly navazovány kontakty se zahraničními kolegy,

kterí měli více zkušeností, sociální práce na ulici u nich měla delší tradici než v České republice (Čechlovský, Racek, 2007).

Za klíčové můžeme považovat navázání spolupráce se Spolkovou republikou Německo (se Saskou sociální akademií), která se zasloužila o vzdělávání sociálních asistentů a celkový rozvoj teorie streetwork v České republice. Vzdělávání a navázání kontaktu bylo základem pro vznik nízkoprahových zařízení, sociální asistenti začali od roku 1995 vytvářet svá zázemí, kam mohli se svými klienty přejít z ulice, vznikají centra a kluby například v Klatovech, Hradci Králové, Jablonci nad Nisou, Karlových Varech, Plzni a Českých Budějovicích. V této době vznikla i zařízení na úrovni nestátních organizací, například Milíčův dům v Jaroměři nebo Krok v Praze, postupně se začala rozvíjet i další nestátní zařízení (Čechlovský, Racek, 2007). V zahraničí konkrétně v Německu je streetwork založen na principu práva na lidskou důstojnost a principu sociální spravedlnosti (Fachliche Standards, 2013).

Etapa druhá – grantová politika nadací

Jedním z dalších významných momentů, který ovlivnil rozvoj v oblasti nízkoprahových klubů, byly přímé grantové programy nadací, například program „Děti ulice“ Nadace Open Society Fund Praha, program „Gabriel“ Nadace rozvoje občanské společnosti, program „Fond mládeže“ firmy Levi Strauss Nadace Via. V rámci těchto programů přišla do klubů významná finanční podpora, která umožnila rozvoj NZDM a klubů pro děti a mládež. Nadační peníze v té době hrály v rozpočtech nízkoprahových a dalších klubů pro děti a mládež zásadní roli, ostatní zdroje financí od samospráv i orgánů státní správy byly minoritní (Čechlovský, Racek, 2007).

Etapa třetí – pracovní skupina ČAS

Pro nízkoprahová zařízení bylo velmi významné založení pracovní skupiny nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v rámci České asociace streetwork. Česká asociace streetwork, která byla založena v dubnu 1997, sdružovala odborníky z praxe i teoretických pracovišť působících v oblasti streetwork. Cílem bylo vytvořit platformu pro odborný dialog na všech úrovních zastřešovat supervizi, více rozpracovat metodiku streetwork, rozvíjet vzdělání a rozšířit výměnu informací. V průběhu času se začala řešit i problematika nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. V lednu 2001 tato skupina vznikla, důvodem vzniku pracovní skupiny zaštitěné formálně organizací ČAS, bylo potřeba sebedefinování se jako nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, vymezit se od

jiných činností pro děti a mládež a stanovit měřítko kvality. Pracovníci NZDM z celé České republiky, kteří byli členy vytvořené pracovní skupiny, si dali za úkol vytvořit standardy NZDM. V roce 2001 byla skupina rozdělena do čtyř podskupin a byla vytvořena pracovní verze standardů, které měly významný vliv na rozvoj NZDM. Pracovní verze standardů rozběhla další činnosti, počínaje projektem Rozvojových auditů NZDM a konče seminářem, kde byly standardy dokončeny. Byl také definován pojem „nizkoprahovost“ a další pojmy, které souvisely s NZDM. Na činnost pracovní skupiny navázal vzdělávací program Gabriel podpořený NROS. Zařízení se pod tlakem nových materiálů, informací a odborného dialogu začala profesionalizovat, zkvalitňovat, zvyšovat odbornou úroveň svých pracovníků i poskytovaných služeb (Čechlovský, Racek, 2007).

Etapa čtvrtá – osobnosti

Rozvoj nizkoprahových zařízení by se neobešel bez činnosti mnoha lidí. Zejména čtyři osoby mají velký podíl na tomto rozvoji (Čechlovský, Racek, 2007).

Jiří Stáníček byl jedním z prvních sociálních asistentů. Byl spoluzakladatelem jednoho z prvních nizkoprahových zařízení v Milíčově domě v Jaroměři a spoluzakladatel ČAS, řadu let působil jako člen výkonného výboru. V polovině devadesátých let se zasloužil o vytvoření definic, formulace a vyjasňování pojmů nejen v oblasti streetwork, ale i u začínajících nizkoprahových zařízení a center pro děti a mládež (Čechlovský, Racek, 2007).

Vladimír Bodlák byl dlouhodobým ředitelem Komunitního centra KROK v Praze a členem pracovních skupin pro vytváření standardů sociálních služeb jak při ČAS, tak i při MPSV. Podílel se také na vyjasňování pojmů nizkoprahovost v sociálních službách a v nizkoprahových zařízeních. V současné době v oblasti NZDM nepůsobí (Čechlovský, Racek, 2007).

Petr Klíma, sociální pedagog, spoluzakladatel centra Krok v Praze a ČAS, šéfredaktor bulletinu Éthum, supervizor a spolupořadatel celé řady konferencí se podobně jako výše jmenovaní podílel na vyjasňování pojmu nizkoprahovost a na zavádění standardů. Přispěl k úspěšné realizaci vzdělávacího programu Gabriel (Čechlovský, Racek, 2007).

Aleš Herzog, nejmladší z této skupiny, byl šéfem Prevcentra Ulita Blansko. Zasloužil se o založení a koordinaci skupiny ČAS, která vytvářela standardy pro NZDM, také se

zasloužil o iniciaci vypracování projektu Vzdělávacího programu Gabriel podpořeného NROS a koordinaci Rady projektu, která vzdělávací program řídila (Čechlovský, Racek, 2007).

Etapa pátá – zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách

Již v roce 1994 byly předkládány první návrhy na nový systém sociální pomoci, ale až v roce 2006 byl přijat zákon o sociálních službách, který s dalšími předpisy přinesl očekávanou změnu. Zákon o sociálních službách byl přijat v květnu 2006 a vydán byl ve Sbírce zákonů, kde ho můžeme najít jako zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (Matoušek, 2007).

Rozdíly mezi novým zákonem a dřívějším je patrný již v § 2 zákona, kde se uvádí, že každý má právo na bezplatné poskytnutí základního sociálního poradenství o možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo jejího předcházení. Dále je v zákoně uvedeno, že pomoc a podpora musí zachovávat lidskou důstojnost, potřeby člověka vycházejí z individuality osoby, působí na osobu aktivně a podporují ji k rozvoji (Matoušek, 2007).

Etapa šestá – novelizace NOZ

Můžeme říci, že v roce 2014 nastala etapa šestá, kterou odstartovala novelizace NOZ, kdy řada NNO a tím i NZDM musela změnit svou právní formu (viz Kapitola 3 Transformace neziskového sektoru a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.). Blíže budu tuto etapu budu popisovat ve výzkumné části mé práce.

1.4.2 Činnost NZDM

Činnost nízkoprahových zařízení pro děti a mládež upravuje zákon č. 108/2006 o sociálních službách a dále Prováděcí vyhláška MPSV 505/2006 Sb.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách:

(1) Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženými společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním

prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně.

(2) Služba podle odstavce 1 obsahuje tyto základní činnosti:

- a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- c) sociálně terapeutické činnosti,
- d) pomoc při uplatňování (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, s. 1273).

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách:

Základní činnosti při poskytování sociálních služeb v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež se zajišťují v rozsahu těchto úkonů:

a) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti:

1. zajištění podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity,
2. pracovní výchovná činnost s dětmi,
3. nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností,
4. zajištění podmínek pro přiměřené vzdělávání,

b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím: aktivity umožňující lepší orientaci ve vztazích odehrávajících se ve společenském prostředí,

c) sociálně terapeutické činnosti:

socioterapeutické činnosti, jejichž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování osob,

d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí:

(1) pomoc při vyřizování běžných záležitostí,

(2) pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob (vyhláška č. 505/2006, s. 7030–31).

1.4.3 Princip nízkoprahovosti

Hlavním znakem NZDM je princip nízkoprahovosti. Důležité pro tato zařízení je, aby byla co nejvíce dostupná, to znamená odstranění časových, prostorových, psychologických a finančních bariér, které by mohly bránit k vyhledání prostor či využívání služby cílovou skupinou (Hájek et al., 2011). V Německu je chápána nízkoprahovost stejně jako v České republice. Definuji ji tak, že žádné podmínky nesmějí bránit v pomoci, jejich principy jsou stejné, jako u nás (Gillich, 2006).

Zařízení vytváří prostředí, které je svým charakterem a umístěním blízké známému a přirozenému prostředí klienta či cílové skupiny. Klienta nelze odmítnout nebo mu neposkytnout službu, jestliže je pasivní nebo má odlišné názory. Uživatel má možnost zůstat v anonymitě. Všechny dokumenty obsahující osobní údaje uživatele musí být vedeny se souhlasem uživatele a s právem do nich nahlížet. Klienti bývají vedeni pod přezdívkami či kódy, které přispívají k jejich anonymitě. Zařízení získává jen takové údaje uživatele, které jsou stanoveny jako nezbytné pro poskytování odborných a kvalitních služeb. Uživatel služby nemusí mít členství a ani jinou formu registrace. Klient není nucen k pravidelné docházce do zařízení, kdy a jak často bude zařízení navštěvovat, závisí zcela na něm. Uživatel není povinen se zapojit do aktivit a činností, které zařízení připravuje. Služby sociálního charakteru jsou poskytovány bezplatně (Pracovní skupina pro dodefinování NZDM, 2008).

1.4.4 Cílová skupina NZDM a rizikové chování

Děti a mládež

Dítě můžeme definovat jako lidského jedince ve vývojové fázi od narození do adolescence. Za dítě můžeme považovat i jedince ještě nenarozeného. Mládež je sociální skupina tvořená jedinci ve věku od patnácti do pětadvaceti let, tito jedinci již neplní role dětí, ale společnost jim ještě nepřiznává statut dospělého. Mládež se vyznačuje charakteristickým způsobem myšlení a jednání, má jiný systém vzorců, hodnot a životních priorit. Každá generace mládeže přijímá jiné hodnoty společnosti, jiné zase odmítá a tvoří si nové (Průcha, Walterová, Mareš, 2003).

Ve vztahu k NZDM můžeme definovat cílovou skupinu pomocí nepříznivé situace, které nastaly, nebo mohou nastat. Mezi ně řadíme:

- a) komplikované životní události, jako je rozpad rodiny, nový partner rodičů, problémy ve škole, stěhování (Stáníček, Syrový, Herzog, 2009). Je prokázáno, že u dětí bez rodičů se častěji vyskytují psychické problémy (Vogelzang, 2016);
- b) konfliktní společenské situace, to je násilí mezi vrstevníky, kriminalita, generační konflikty;
- c) negativní zkušenosti, zejména konflikt mezi vrstevníky, brzké sexuální zkušenosti, drogy, šikana, chování, které ohrožuje zdraví;
- d) omezující životní podmínky, dítě žije ve špatných sociálních podmínkách, nedostatečná hygiena, vzdělání a nedostatek kulturních a společenských návyků (Stáníček, Syrový, Herzog, 2009).

Definice pomocí vývojových úkolů:

- a) osoba selhává při plnění vývojových úkolů dospívajícího;
- b) přijetí vlastního těla, fyzických změn, pohlavní zralosti, příprava na partnerský a rodinný život (Stáníček, Syrový, Herzog, 2009). Citová deprivace dětí ovlivňuje jejich schopnost být rodičem nebo partnerem (Cooper, 2001);
- c) neschopnost zvládat běžné denní činnosti, jako jsou hospodaření s penězi, sebeobsluha, hygienické návyky, školní docházka;
- d) schopnost vytvářet vztahy s vrstevníky stejného či opačného pohlaví;
- e) selhání ve vztahu k rodičům či jiným dospělým, jejich chování může být konfliktní a vzdorovité;
- f) selhávají v získání představy o ekonomické nezávislosti, o volbě povolání, získání základní profesní kvalifikace;
- g) jsou sociálně nezodpovědní ve vztahu k okolí (vrstevníci, ostatní lidé, příroda, majetek);
- h) pasivní přístup či rezignace na stanovení si vhodných osobních cílů nebo volba extrémního životního stylu;
- i) porucha hierarchie hodnot (Stáníček, Syrový, Herzog, 2009).

1.4.5 Rizikové chování dětí a mládeže

Záškoláctví

Záškoláctví známé jako „chození za školu“ je přestupek, kterého se žák dopustil vědomě s úmyslem zanedbat školní docházku (Nevoralová, 2011).

Většina lidí záškoláctví chápe jako přestupek proti školnímu řádu, ale ve skutečnosti se jedná o provinění proti školskému zákonu. V průběhu let se důvody záškoláctví dětí změnilly, dříve děti zanedbávaly školní docházku z důvodu majetkové situace své rodiny, musely zůstat doma a pomáhat při domácích pracích, na kterých závisela ekonomická existence rodiny (Čech, 2005).

Šikana, hostilita a agresivní chování

Agrese, hostilita a násilí jsou projevy nepřátelského chování, jež můžeme zaregistrovat mezi žáky. Velmi rozšířeným fenoménem poslední doby je šikana, která představuje jeden z nejhrošších projevů agrese. Jejím záměrem je ublížit jiné osobě či skupině, ohrožit ji, ponížit nebo zastrašit. Jde o agresivní poruchu chování známou již od dětství až po stáří (Čapek, 2008). Zvláštním druhem šikany je kyberšikana, která je rok od roku častější. Osoby používají k šikaně veřejné i soukromé komentáře a fotografie na komunikačních stránkách, jako je Facebook, zde oběť ponižují nebo jí vyhrožují (Brody, 2017).

Rizikové sexuální aktivity

Sexuální rizikové chování je doprovázeno řadou sexuálních aktivit, které mohou být pro jedince nebezpečné. Můžeme do nich zahrnout nechráněný pohlavní styk při náhodné známosti, výrazně promiskuitní chování, rizikové sexuální praktiky, kombinaci rizikového sexu a návykových látek, dále předčasný pohlavní styk. Určitě bychom neměli zapomenout na sexuální zneužívání ve všech podobách. V posledních letech se stále častěji upozorňuje na nebezpečí zveřejňování či odesílání intimních fotografií, které bývají mnohdy zneužité (Zemanová, Dolejš, 2015).

Drogová závislost a jiné závislosti

Za drogu můžeme označit látku přírodní i syntetickou, které působí na naši psychiku, prožívání a chování. Je to návyková látka, která může vyvolat závislost. Mladiství si

mohou vypěstovat i rizikové návyky a závislosti na herních automatech, počítačových hrách, internetu atp. (Frišová et al., 2006).

Drogy můžeme rozdělit podle různých kritérií. Mezi legální drogy patří alkohol, nikotin, čaj, káva, povzbuzující nápoje. Vedle nich existují drogy nelegální, které jsou zakázány zákonem, sem řadíme např. heroin, LSD, konopné drogy, pervitin atd. Další dělení rozlišuje drogy přírodní, syntetické a semisyntetické. Přírodní lze získat z máku, konopí, koky, semisyntetické drogy, např. LSD, se připravují uměle, morfin, heroin. Příkladem drogy syntetické je například pervitin (Zábranský, 2003).

Delikvence a kriminalita mladistvých

Kriminalita mládeže označuje jednání osob, které nedosáhly věku 18 let. Osoby od 15 do 18 let jsou trestně odpovědné s jistým omezením. Jedinec, který spáchal trestný čin a nedovrší 15 let, není trestně odpovědný, ale může mu být na něj uvalena ochranná výchova (Netolická, 2012).

Delikvence je činnost, která porušuje právní, ale i společenské normy dané společností, vztahuje se na děti i mladistvé. Podle stupně závažnosti deliktu můžeme rozdělit takové chování na disociální, asociální antisociální (Netolická, 2012).

Můžeme se setkat s názory, že dnešní mládež je brutálnější a páchá trestné činy více než v předchozích letech, opak je však pravdou, podle výzkumů je jednoznačné, že kriminalita mladistvých klesá. Názor, že klesá věk dětských delikventů, se také nepotvrdil (Svatoš, 2013).

Často si tyto děti neuvědomují, že existují instituce, které by jim mohly pomoci, nebo si nejsou vědomy, že právě ony tuto pomoc potřebují vzhledem k charakteristikám uvedeným výše. Právě NZDM slouží k navázání kontaktů s těmito dětmi a ke snaze tyto kontakty udržet, vytváří podmínky pro řešení situace dítěte (Zemanová, Dolejš, 2015).

Poruchy příjmu potravy

Rok od roku stoupá počet osob hospitalizovaných kvůli poruchám příjmu potravy. Tento problém je stále více diskutovaný veřejností. Osoby si mohou myslet, že zhubnutí vyřeší některé jejich osobní problémy, jako je osobní spokojenost, společenský úspěch atd. (Marádová, 2007).

2 Cíle a výzkumné otázky

2.1 Cíle

- a) Zjistit, jak se NZDM vyrovnala s povinnostmi vyplývajícími z NOZ;
- b) Zjistit, jaké právní formy jsou nyní nejčastěji NZDM využívány.

2.2 Výzkumné otázky

1. Využila nízkoprahová zařízení pro děti a mládež právní pomoc v oblasti změny právní subjektivity?
2. Jaký byl dopad NOZ do oblasti poskytování služeb v NZDM?

2.3 Operacionalizace pojmů

Nestátní nezisková organizace: NNO jsou organizace, které nebyly založeny za účelem zisku k přerozdělení mezi vlastníky organizace, správce či zakladatele. Pro můj výzkum to jsou NNO, které poskytují službu jako nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež: NZDM je zařízení pro děti a mládež, které poskytuje služby sociální prevence. Pro můj výzkum to byly NZDM v Jihočeském kraji.

3 Metodologická část

Ve výzkumné části bakalářské práce jsem využila kvalitativní výzkum, metodu dotazování, techniku polostrukturovaného rozhovoru. Cílovým souborem byli vedoucí zaměstnanci nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, kterých se týkala transformace v Jihočeském kraji. Byla oslovena všechna jihočeská NZDM, která jsou uvedena v Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV. V této části se budu zabývat cílem mé práce, výzkumnými otázkami a popisem metod výzkumu, které jsem využila. Pro můj výzkum se jevílo jako nejlepší možnost využít kvalitativní výzkum, jelikož u kvantitativního by nebylo možno vypsát všechny důvody, proč se zařízení rozhodla pro aktuální právní formu.

3.1 Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum je většinou používán u menšího počtu případů, které se zkoumají více do hloubky (Disman, 2001). Tento výzkum je subjektivní a předpokladem pro jeho dobré zvládnutí by mělo být strukturované myšlení. Badatel, který toto myšlení nemá, je zahlcen množstvím informací, které dále neumí zpracovat, badatel není součástí zkoumaného prostředí. Jsou zde používány kvalitativní neboli nenumernické metody (Baum, Gojová, 2014). Cílem kvalitativního výzkumu není ověřování již známých teorií, ale tvorba nových teorií a hypotéz. Tyto výsledky nelze většinou zevšeobecňovat na většinovou populaci nebo jev, někdy je to dokonce úplně nemožné (Staňková, 2009).

3.2 Metoda a technika sběru dat

U hloubkového polostrukturovaného dotazování je hlavním úkolem dostat detailní informace o studovaném jevu (Švaříček, Šed'ová, 2007), a to právě technikou polostrukturovaného rozhovoru. Otázky byly vytvořeny tak, aby se týkaly tématu a odpověděly na otázky, které byly pro můj výzkum stěžejní.

3.3 Způsob zpracování dat

Data byla zpracována pomocí metody tzv. trsů, kdy se vytváří obecnější kategorie na základě podobnosti dat. Získané informace dáváme do skupin neboli trsů a tím získáváme obecnější kategorie (Miovský, 2006).

3.4 Cílová skupina pro výzkum

Cílovou skupinou jsou všechna NZDM v Jihočeském kraji, jejichž seznam byl získán pomocí Registru poskytovatelů sociálních služeb a dále byl posouzen ve vztahu k akčnímu plánu Jihočeského kraje. Byla oslovena všechna zařízení kromě těch, která jsou zřizována církví a náboženskou společností. Těchto zařízení se transformace netýkala, jelikož se řídí zákonem č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, nemusela proto měnit svou právní formu. Podle tohoto zákona mohou nadále vznikat, ale musí se řídit dle NOZ, pokud se jich budou dotýkat ustanovení jakožto účastníků soukromoprávních vztahů (Tomaščáková, 2016). Dále byly telefonicky osloveny OPS s dotazem, zda se jich transformace NOZ týkala.

4 Výsledky

V Jihočeském kraji působí 19 NZDM, z nich deset je zřizováno církví nebo náboženskou společností, jedno je zřízeno jako školské zařízení a šest NZDM je obecně prospěšnou společností. Kromě toho jsou zde zapsané dva ústavy, ale pod jedním zřizovatelem, proto je v grafu uvádím, jako jeden a jeden zapsaný spolek. Výzkumu se nakonec zúčastnila jen tři zařízení. Všechna NZDM, která byla vhodná pro můj výzkum, jsem oslovila telefonicky, bohužel z nich odmítla spolupráci z důvodu časové vytiženosti. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež může být registrováno jako nestátní nezisková organizace, jejíž výlučnou činností je poskytování nízkoprahových služeb pro děti a mládež, nebo může být pouze službou, kterou NNO poskytuje jako jednu z mnoha pro cílovou skupinu, tj. NZDM + terénní program nebo pečovatelskou službu apod.

4.1 Vyhodnocení rozhovorů

Tabulka 1: Proč jste si vybrali zrovna tuto právní formu?

Zapsaný ústav	<i>Automatická transformace nás změnila z občanského sdružení na zapsaný spolek, přičemž ZS je subjektivita precizovaná na skutečné spolky jako třeba zahrádkáři. Tato subjektivita připouští a předpokládá takové aktivity, které vedou k naplňování zájmů členské základny. Naproti tomu struktura zapsaného ústavu je „šitá na míru“ organizacím, jako jsme my. To byl první impulz. Vzhledem ke složitosti procesu jsme však zjišťovali, zda by za současných okolností bylo možné zůstat ZS a zjistili, že ano. Jsme však poskytovatel zdravotních a sociálních služeb a v tom je potenciální riziko. Pokud by v Evropě a pak v ČR převládl právní názor, že poskytování sociálních a zdravotních služeb lze klasifikovat jako hospodářská činnost, již bychom od toho momentu nemohli zůstat ZS. To by ovšem znamenalo nikoli transformaci, ale zánik ZS a vznik nového ZÚ. Ztráta formální historie v agendách, změna IČ a komplikovaná až nemožná cesta (k dotacím, které jsou podmíněné doloženou historií. Abych to shrnul, struktura ZÚ je mnohem přiléhavější našemu typu organizace, a minimalizace rizika komplikací s dotacemi</i>
Obecně prospěšná společnost A	<i>Tahle právní forma se nám jevila jako nejlepší z pohledu kompetence orgánů. Zjišťovali jsme možnosti grantů, které nám jednotlivé formy mohou poskytnout.</i>

Obecně prospěšná společnost B	<i>Jednak nás nutila novelizace občanského zákoníku a za druhé jsme chtěli úpravu, která bude pro okolí srozumitelnější a transparentní. Nechtěli jsme být ústav ani spolek, aby si lidé naši funkci nevykládali špatně.</i>

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Z tabulky u odpovědi zapsaného ústavu vyplývá, že zrušením zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů se na občanská sdružení pohlíží jako na spolky. Zákon byl zrušen k 1. 1. 2014 a nahrazuje jej NOZ. NZDM se ale rozhodla pro právní formu zapsaného ústavu podle § 402 a tím se zavázala projít složitým procesem transformace. Ostatní dvě zařízení se rozhodla pro právní formu OPS, kterou upravoval zákon č. 68/2013 Sb., zákon o změně právní formy občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost a o změně zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka 2: Pracovali jste podle předem připraveného harmonogramu? Kdo to dostal za úkol a proč?

Zapsaný ústav	<i>Ano, měli a měli jsme pracovníka na částečný úvazek, který připravil vše potřebné.</i>
Obecně prospěšná společnost A	<i>Byla to záležitost ředitele organizace a zakladatelů, pracovali jsme podle předem připraveného plánu..</i>
Obecně prospěšná společnost B	<i>Pracovali jsme podle plánu společně s kolegyní projektovou manažerkou, celou právní úpravu jsem písemně a podkladově připravila já za součinnosti členů zanikajícího občanského sdružení.</i>

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Každé ze zařízení mělo připravený plán, od kterého se odvíjely další kroky realizace transformace. Zapsaný ústav využil pomoc odborníka. Plán byl určitě potřeba, protože se jednalo o budoucí fungování a existenci zařízení.

Tabulka 3: Byl tým NZDM průběžně seznamován s tím, co se děje, nebo ne?

Zapsaný ústav	<i>Ano, velmi podrobně seznamován, jako vedoucí jsem se zúčastňoval všech porad</i>

	<i>a setkání. Všichni vedoucí služeb byli informováni.</i>
Obecně prospěšná společnost A	<i>Ano, informováni byli, každý měl možnost stát se zakladatelem.</i>
Obecně prospěšná společnost B	<i>Všechny týmy organizace byly průběžně informovány o průběhu úpravy právní formy, a to prostřednictvím svých vedoucích.</i>

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Z tabulky číslo 4 vyplývá, že všechna dotazovaná zařízení následně informovala o změnách své zaměstnance.

Tabulka 4: Byla podle vás od státu poskytnuta dostatečná informovanost o tom, co Vás čeká (weby, semináře, školení i od jiných NNO, do jaké míry jich bylo využito)?

Zapsaný ústav	<i>Těžko posoudit, člověk, který to měl na starosti, byl informovaný, řekl bych, že spíše ne. Poskytnuté informace nebyly moc přesné a často jsme nevěděli, jestli postupujeme správně.</i>
Obecně prospěšná společnost A	<i>Využili jsme podpory notářky, semináře ne. Úřady nebyly schopny nám odpovědět na naše dotazy, spíše pomoc poskytnuta nebyla.</i>
Obecně prospěšná společnost B	<i>Nevím, jestli od státu, nicméně informací bylo dostatek a bylo možné využít semináře, které se přeměně věnovaly krok po kroku. Taktéž jsem záměr konzultovala s dalšími statutáry z občanských sdružení.</i>

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Tabulka číslo pět ukazuje, že všechna zařízení se shodují na tom, že od státu dostatek informací poskytnuto nebylo. Na webech se často vyskytovaly články, ale většina jich byla nepřesná a byly zde chybné údaje. I kdyby se zařízení s transformací snažila vyrovnat sama, řídila by se podle neplatných informací, samozřejmě podle toho, kde by informace vyhledávala.

Tabulka 5: Jste členem střešní organizace? Pokud ano, jaké? Pomohla Vám

Zapsaný ústav	<i>Nejsem členem.</i>
Obecně prospěšná společnost A	<i>Ano, v současné době jsem členem, ale v době transformace jsem nebyl.</i>
Obecně prospěšná společnost B	<i>Jsmo členem Asociace poskytovatelů sociálních služeb, stali jsme se členem až po transformaci.</i>

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Dva respondenti jsou v současné době členem střešní organizace, obě mají právní formu OPS. V době transformace bylo jen jedno zařízení členem střešní organizace.

Tabulka 6: Potřebovali jste právní pomoc? Kdo Vám ji poskytl, kolik to stálo? Využili jste někde bezplatnou právní pomoc? Byl to právník specializovaný na NNO?

Zapsaný ústav	<i>Ano, všechno nám dělali naši známí právníci, takže proto jsme to měli zadarmo, jen notářovi jsme platili a právník byl zaměřen na všeobecné právo. Jen jsme platili notáře, řekl bych, že to stálo 10 000 Kč.</i>
Obecně prospěšná společnost A	<i>Ano, potrebovali, pomohl nám pan Vít z neziskovky.cz a bezplatně.</i>
Obecně prospěšná společnost B	<i>Potrebovali jsme pomoc notáře.</i>

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Tabulka číslo 7 dokazuje, že všechny zařízení potrebovala právní nebo notářskou pomoc. Dále uvádějí dvě dotazovaná zařízení, že jim byla pomoc poskytnuta bezplatně, třetí zařízení se k otázce ceny nevyjádřilo.

Tabulka 7: Museli jste změnit svou dokumentaci. Co to všechno přineslo (náklady, nové smlouvy, nahlášení na úřadech)?

Zapsaný ústav	<i>Úřady ano, veškerou dokumentaci, vnitřní směrnice, vizuály, vizitky, cedule. Nahlášení na úřadech ano, museli jsme změnit všechnu dokumentaci, vnitřní směrnice, vizuály, vizitky, cedule, kde jsme přepisovali občanské sdružení na ústav. Smlouvy, co se týče nájmu, jsme neměnili.</i>

Obecně prospěšná společnost A	<i>Bylo potřeba vytvořit zakládací listinu a definovat nové orgány, především správní a dozorčí radu.</i>
Obecně prospěšná společnost B	<i>Museli jsme upravit vše, kde byla původní hlavička, resp. původní název organizace. Také samozřejmě všechny věci nějakým způsobem provázané s dotacemi, smlouvami, registracemi služeb, smlouvami na dodej materiálu, zboží a tak podobně.</i>

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Všechna zařízení musela určit název, sídlo, předmět činnosti, jaký má právnická osoba statutární orgán a jak se vytváří, nestanoví-li to zákon přímo, a kdo jsou první členové statutárního orgánu.

Tabulka 8: Poradili jste si s tím sami, nebo Vám to udělal právník?

Zapsaný ústav	<i>Ne, všechno jsme si dělali sami, jen nám pomohl notář kvůli zapsání nové právní formy.</i>
Obecně prospěšná společnost A	<i>Notář pouze stvrdil dokumenty, většina byla v režii ředitele organizace.</i>
Obecně prospěšná společnost B	<i>Poskytl nám ji notář, který ověřil zápis z valné hromady zanikajícího sdružení a ověřil zakládací listinu nové společnosti za standardní poplatek. Dále jsem využila bezplatného právního poradenství a byl to právník zaměřující se na NNO a v tu dobu i na úpravy právních forem.</i>

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Všechny tři organizace potřebovali pro stvrzení dokumentů notáře. Dvě ze zařízení, a to OPS A a zapsaný ústav, si všechny potřebné listiny a dokumenty vyhotovila sama, kdežto OPS B využila bezplatnou právní pomoc.

Tabulka 9: Jaké nové povinnosti z transformace pro vás vyplývají do budoucna?

Zapsaný ústav	<i>Už žádné, máme hotovo, resp. dodržovat ustanovení NOZ týkající se povinnosti ústavu.</i>
Obecně prospěšná společnost A	<i>Udržovat v chodu orgány společnosti, dále každoroční audit společnosti.</i>
Obecně prospěšná společnost B	<i>Změnila se struktura organizace, zakladatelé, rada, členská základna odpadla. A do budoucna se ještě uvidí, je to poměrně čerstvé.</i>

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Z této tabulky vyplývá, že se všechna zařízení musí do budoucna řídit NOZ a dodržovat povinnosti, které z něj vychází, určené pro jejich právní formu.

Tabulka 10: Jaký máte názor na NOZ?

Zapsaný ústav	<i>Těžko říct, nemám na něj názor.</i>
Obecně prospěšná společnost A	<i>Zatím nebyl uchopen princip obecné prospěšnosti, OPS jedou podle zrušeného zákona, což je dlouhodobě neudržitelné.</i>
Obecně prospěšná společnost B	<i>Nejsem schopna posoudit, jaká je novela OZ, nejsem právník.</i>

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Jen jeden z dotazovaných (OPS A) byl schopen odpovědět na tuto otázku. Myslí si, že 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech je do budoucna nevyhovující. Tady musím zmínit, že zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech zrušen nebyl. OPS se nadále řídí tímto zákonem, ale již se nemohou nové OPS zakládat.

Tabulka 11: Vnímáte transformaci pro Vás jako pozitivní? Řekněte, v čem to ulehčilo práci Vašeho NZDM?

Zapsaný ústav	<i>Přímo provozu NZDM se to nedotklo vůbec, kromě změny vizitek, cedulí a smluv s klienty, kde jsme změnilí zase jen právní formu.</i>
Obecně prospěšná společnost A	<i>NZDM transformace prakticky nijak neovlivnila, byla to vynucená záležitost vzniklá zrušením OS.</i>

Obecně prospěšná společnost B	<i>Ano, splnila účel, kvůli kterému byla učiněna, ale chod organizace jako takové neovlivnila.</i>

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Všichni respondenti se shodují v tom, že v poskytování služeb je nijak transformace neovlivnila. Pokud se jednalo o otázku, jestli byla transformace pozitivní, uvedla odpověď „ano“ pouze OSP A.

5 Diskuze

Stěžejním pro mou práci bylo zjistit, jaké právní formy zařízení momentálně využívají nejvíce. Podle rejstříku poskytovatelů sociálních služeb jsou převážně zřizována církví nebo náboženskou společností. Domnívám se, že důvodem je to, že církve v historii jako první poskytovaly jakési „sociální služby“, ať už se jednalo o chudobince nebo špitály. To potvrzuje i Michálek (2001), který ve své publikaci uvádí, že jsou tyto organizace využívány díky své tradici a že jsou jakousi zárukou mravů. Dále se nejvíce objevují OPS, které jsou z pohledu občanů věrohodnější. Na webových stránkách Podpora sociálního podnikání (2017) je uvedeno jako výhoda OPS, že celkový zisk se vrací do hlavní činnosti organizace. OPS je vzhledem k dárcům důvěryhodnější, protože musí zveřejnit auditorskou zprávu. V Jihočeském kraji je jen jeden zapsaný spolek a jeden zapsaný ústav. Myslím si, že jsou to poměrně nové právní formy a nejsou ještě natolik zavedené, aby jich zde bylo víc.

Obecně respondenti uváděli různý časový rozsah, který potřebovali na úpravu nových podmínek vyžadovaných NOZ, to uvádí respondenti v otázce č. 2 v mém výzkumu. Zařízením trvala změna od tří měsíců až do půldruhého roku a v tomto bodě se odpovědi respondentů odlišují nejvíce z celého výzkumu. Pokud se jedná o informace poskytované ke změně právní formy, tak zařízení ve všech případech využila pomoc odborníka nebo odborné semináře. Pokud se jedná o široce poskytované informace médiu nebo i právníky, jejich tvrzení mnohdy rozcházela nebo byla nesprávná. Štoger a Kroupa (2015) uvádí jako největší chybu tvrzení, že se občanská sdružení mění na spolky. Autoři uvádí také výrok: „*Spolek musí nejpozději do 3 let od účinnosti NOZ, tedy do 1. 1. 2017, přizpůsobit stanovy.*“ To mohlo novým poskytovatelům sociálních služeb, kteří chtěli založit zařízení s právní formou spolek, podsouvat myšlenku, že musí změnit své stanovy, i když žádnou změnou právní formy neprošli ani procházet nemuseli. Nejen poskytovatelé sociálních služeb se setkávali se špatnou informovaností ohledně tohoto tématu. Široká veřejnost ve většině případů nezaregistrovala vůbec nějakou změnu neziskových organizací. Na tuto skutečnost jsem přišla během psaní této bakalářské práce.

Jedním z největších problémů bylo používané slovo „transformace“. Každý si pod slovem transformace mohl představit něco jiného. Sborník Občanská sdružení dnes (Štoger, Kroupa, 2015) uvádí, že občanská sdružení se rázem nestala z noci na den spolky, ale

pouze bylo tak na ně nahlíženo, podle práva se s nimi jednalo, jako by šlo o spolek. Dále sborník hovoří o tom, že se o transformaci vůbec nejednalo, ale vlastně šlo jen o úpravu stanov. Jako transformaci můžeme chápat proces, při němž bylo třeba, aby občanská sdružení do dvou let změnila název a do tří let vyhověla požadavkům vyplývajícím z NOZ (Štogr, Kroupa, 2015).

Jak vlastně NOZ zákoník dopadl na jednotlivé právní formy, kterých se změna týkala? Občanské sdružení bylo automaticky považováno za spolek, to uvádí i dotazovaný zapsaný ústav v mém výzkumu. Občanská sdružení se musela informovat o právní úpravě a do dvou let změnit název a do tří let stanovy podle toho, zda se rozhodla být spolkem, nebo si vybrala jinou právní formu. U církví a náboženských společností nedošlo k žádným změnám. Zákon o církvích a náboženských společnostech je stále platný a při zakládání nových zařízení s touto právní formou se budou i nadále řídit tímto zákonem. Na obecně prospěšné společnosti NOZ svým způsobem také neměl žádný dopad. OPS vzniklé již před rokem 2014 mohou stále fungovat a občanská sdružení měla možnost do 31. 12. 2013 změnit svou právní formu na OPS. Nyní se OPS řídí podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ale nové OPS se již zakládat nemohou. To tvrdí i Jindra Radová (2013), která dále uvádí, že OPS mohou změnit svou právní formu na ústav, nadaci nebo nadační fond. Pokud se jedná o fungování organizací do budoucna, tak se respondenti ve dvou případech shodují na dodržování podmínek, které jim nařizuje NOZ. NOZ dopadl i na činnost spolků, pro něž vyplývá například nová povinnost podle novely zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, která nařizuje spolkům zveřejňovat výroční zprávu. To se však vztahuje jen na spolky, které musejí mít účetní uzávěrku ověřenou auditorem. Zveřejnit ji však musí všechny spolky (Tomaščáková, 2016). To je další nová povinnost vyplývající z NOZ. V Jihočeském kraji je jen jeden spolek, který změnou prošel, ale výzkumu se nezúčastnil. Pro vedoucí pracovníky tak nastává další situace, kdy se musejí vyrovnat s podmínkami danými zákony.

Při výběru respondentů vyvstala otázka, zda jsou nízkoprahová zařízení pro děti a mládež zařízení, či službou? V registru poskytovatelů sociálních služeb byla zapsána dvě NZDM, ale jsou pod jedním poskytovatelem, přesto poskytují více sociálních služeb, takže NZDM není jejich hlavní činností. Nízkoprahové zařízení může být jak službou, tak i zařízením jako takovým, které jen službu poskytuje, ale může poskytovat i další služby podle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách. Záleží jen na poskytovateli

sociální služby, zda má jako hlavní činnost např. nízkoprahový klub, nebo je sociálním zařízením poskytujícím nízkoprahové služby.

Závěrem lze říci, že se nenaplnily obavy neziskového sektoru ze změn, které přinesl NOZ.Z výsledků vyplynulo, že naopak organizace měly možnost přemýšlet nad tím, zda jim stávající právní forma vyhovovala, a tuto příležitost využily.

6 Závěr

Má bakalářská práce byla zaměřena na transformaci nového občanského zákoníku s dopadem na činnost NZDM. Hlavním cílem bylo zjistit, jak se NZDM vyrovnala s povinnostmi vyplývajícími z NOZ a jaké právní formy jsou nyní nejčastěji NZDM využívány. K těmto cílům byly stanoveny následující dvě výzkumné otázky: Využila nízkoprahová zařízení pro děti a mládež právní pomoc v oblasti změny právní subjektivity? Jaký byl dopad NOZ do oblasti poskytování služeb v NZDM?

Z mého výzkumu vyplývá, že nejvíce času zařízení strávila nad úpravou základních i vedlejších dokumentů, kde musela provést změnu názvu organizace. Především se jednalo o všechny smlouvy, ať už s uživateli, nebo i s ostatními subjekty, jako jsou dodavatelé atd. Většina se s touto záležitostí nevypořádala sama, ale využila pomoc notáře, tu využila všechna tři dotazovaná zařízení a dvě z nich se rozhodla i pro odbornou právní pomoc. Musela být provedena také změna zakladatelských dokumentů. Změna základních dokumentů musela být předložena rejstříkovému soudu do 31. 12. 2016, pokud zařízení nepředložila dokumenty ani po výzvě rejstříkového soudu, hrozilo jim zrušení soudem. Jak všechna zařízení uvedla, změna právní formy je nijak neovlivnila ve fungování nebo poskytování služeb. Každé ze zařízení mělo jiný podnět k výběru nové právní formy, ale všechna se rozhodla tak, aby byly kompetence co nejlépe přizpůsobeny jejich zařízení. Jedno ze zařízení se rozhodlo pro transformaci kvůli tomu, aby nemělo zavádějící název, nechtělo být označeno jako spolek ani ústav. Pod spolkem si mnoho občanů představí spolek včelařů atp., ústav má zase negativní historický význam. Nejvíce NZDM využívají právní formu církve a náboženské společnosti, na které se změny NOZ nevztahovaly. Církve a náboženské společnosti tvoří nadpoloviční většinu všech NZDM v Jihočeském kraji. Druhou nejvyužívanější právní formou jsou obecně prospěšné společnosti, kterých můžeme v Jihočeském kraji najít šest. Pokud jde o to, jak se zařízení vyrovnala s povinnostmi vyplývajícími z NOZ, dá se říct, že zařízení byla donucena zákonem přijmout změnu právní formy, nebylo to tedy z jejich vlastního popudu.. Pokud by svou právní formu odmítla změnit, hrozilo by jejich zařízení zánik. Všechna zařízení, která byla oslovena a zúčastnila se výzkumu, se podřídila novým podmínkám vyplývajícím z NOZ.

7 Seznam použitých zdrojů

- 1 BENÁK, J., 2013. Dopad účinnosti NOZ na občanská sdružení. *Časopis pro právní vědu a praxi* [online]. 21(3), 337-341 [cit. 2017-04-04]. ISSN 1805-2789. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5695/0>
- 2 BRODY, N., VANGELISTI, A.L., 2017. Cyberbullying: Topics, strategies, and sex differences. *Computers in Human Behavior*. 75, s. 739–748.
- 3 COOPER, J., 2001. *Monster from the ID: A Study od Emotional Deprivation and Its Impact On Society*. Lincoln: iUniverse. 284 p. ISBN 0-595-18-044-2.
- 4 ČAPEK, R., 2008. *Odměny a tresty ve školní praxi*. 2. vydání. Praha: Grada. 192 s. ISBN 978-80-247-4639-5.
- 5 ČECH, T., 2005. *Nežádoucí sociálně patologické projevy školních dětí* [online]. Zkola.cz [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://www.zkola.cz/rodice/socpatologjevy/socpatologjevyobecne/Stranky/%C4%8Cech-Tom%C3%A1%C5%A1-Ne%C5%BE%C3%A1douc%C3%AD-soci%C3%A1ln%C4%9B-patologick%C3%A9-projevy-%C5%A1koln%C3%ADch-d%C4%9Bt%C3%AD.aspx>.
- 6 ČECHLOVSKÝ, J., RACEK, J., 2009. Kořeny vzniku nízkoprahových zařízení pro děti a mládež v České republice. In: KLÍMA, P., *Kontaktní práce*. Praha: Česká asociace streetwork, s. 115–121. ISBN 978–80–254–4001–8.
- 7 ČESKÉ SOCIÁLNÍ PODNIKÁNÍ, 2017. *Jaké právní formy u nás máme? Jaké jsou jejich výhody a nevýhody?* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2017-08-04]. Dostupné z: <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/cz/com-komento-menu-comments/otazky-a-odpovedi/564-jake-pravni-formy-u-nas-mame-jake-jsou-jejich-vyhody-a-nevychody>
- 8 DEVEROVÁ, L., 2014. *Občanská sdružení po 1. 1. 2014* [online]. Praha: Advokátní kancelář Deverová [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: <http://www.deverova.cz/advokatni-kancelar-aktuality.php?ide=24&title=Ob%C4%8Dansk%C3%A1+sdru%C5%BEen%C3%AD+po+1.1.2014>
- 9 FRIŠOVÁ, L., COUFALOVÁ, L., SOUKUPOVÁ, K., KOSTNER, R., BLAŽEK, J., 2006. *Úrazy dětí*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí. 36 s. ISBN 80-86991-72-5.

- 10 GILLICH, S., 2006. *Professionelles Handeln auf der Straße: Praxisbuch Streetwork und Mobile Jugendarbeit*. Gelnhausen: TRIGA. 316 s. ISBN 3897744678.
- 11 HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., 2011. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. 2. vydání. Praha: Portál. 240 s. ISBN 978-80-262-0030-7.
- 12 MARÁDOVÁ, E., 2007. *Poruchy příjmu potravy*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí. 32 s. ISBN 978-80-86991-09-2.
- 13 MATOUŠEK, O., 2007. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál. 183 s. ISBN 978-80-7367-310-9.
- 14 MICHÁLEK, M., 2011. *Nestátní neziskové organizace a pomoc osobám se zrakovým postižením* [online]. Praha: Okamžik sdružení pro podporu nejen nevidomých [cit. 2017-05-24]. Dostupné z: http://www.okamzik.cz/view/okamzik/Kurzy_zp/Studijni_materialy_osvetovy_pracovnik/M.Michalek_NNO_pomahajici_nevidomym2.pdf
- 15 MIOVSKÝ, M., 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
- 16 NETOLICKÁ, D., 2012. *Kriminalita dětí a mládeže* [online]. Praha: Metodický portál RVP [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/n/16439/KRIMINALITA-DETI-A-MLADEZE.html>
- 17 NEVORALOVÁ, M., 2011. *Co je prevence* [online]. Praha: Klinika adiktologie, 1. LF, Všeobecná fakultní nemocnice UK [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: <http://www.adiktologie.cz/en/articles/detail/377/3071/Co-je-prevence>
- 18 PELIKÁNOVÁ, A., 2016. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. Praha: Grada Publishing. 320 s. ISBN 978-80-247-5699-8.
- 19 PRACOVNÍ SKUPINA PRO DODEFINOVÁNÍ NZDM - pracovní orgán české asociace streetwork, o. s. sdružující nízkoprahové sociální služby (ČAS). 2008. *POJMOSLOVÍ Nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (NZDM)*. Praha: Česká asociace streetwork, o. s. 20 s.
- 20 PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., 2008. *Pedagogický slovník*. 4. vydání. Praha: Portál. 322 s. ISBN 9788073674168.

- 21 RADOVÁ, J., 2013. *Změny legislativy významně zasáhnou i neziskové organizace* [online]. Plzeň: Krajský úřad Plzeňského kraje [cit. 2017-06-04]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/zmeny-legislativy-vyznam-ne-zasahnou-i-neziskove-organizace>
- 22 RŮŽIČKA, D., 2017. Národní fronta Čechů a Slováků (NF). *Totalita.cz* [online]. [cit. 2017-07-12]. Dostupné z: <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/nf.php>
- 23 SALOMON, L. M., 2013. *The State of Global Civil Society and Volunteering: Latest findings from the implementation of the un Nonprofit Handbook* [online]. Baltimore, USA: Johns Hopkins University [cit. 2017-07-26]. Dostupné také z: http://ccss.jhu.edu/wp-content/uploads/downloads/2013/04/JHU_Global-Civil-Society-Volunteering_FINAL_3.2013.pdf
- 24 STÁNÍČEK, J., SYROVÝ, J., HERZOG, A., 2009. Definování cílové skupiny v rámci pojetí práce zaměřené na člověka. In: KLÍMA, P. *Kontaktní práce*. Praha: Česká asociace streetwork, s. 87–93. ISBN 978–80–254–4001–8.
- 25 SVATOŠ, R., 2013. Vývoj kriminality mládeže v České republice. *Kriminalistika: časopis pro kriminalistickou teorii a praxi*. 26(2), 139–154. ISSN 1210-9150.
- 26 ŠTOGR, J., KROUPA, J., 2015. *Občanská sdružení dnes: pokus o myšlenkovou mapu*. Praha: Nett. 56 s. ISBN 978-80-260-7668-1.
- 27 TOMAŠČÁKOVÁ, M., 2016. *Dopady nového občanského zákoníku na nestátní neziskové organizace v teorii a (hlavně) v praxi* [online]. Brno: Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje [cit. 2017-05-24]. Dostupné z: http://www.annojmk.cz/sites/all/files/2016_dopady-noz-na-nno-teorie-praxe.pdf
- 28 LAK Mobile Jugendarbeit Sachsen e.V., 2013. *Fachliche Standards/ Mobile Jugendarbeit/ Streetwork in Sachsen*, [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.mja-sachsen.de/wp-content/uploads/2013/03/Fachliche-Standards-LAK-2013.pdf>
- 29 VÍT, P., 2015. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada. 160 s. ISBN 978-80-247-5477-2.

- 30 Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, 2006. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 164, s. 7021–48. ISSN 1211-1244.
- 31 ZÁBRANSKÝ, T., 2003. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého. 95 s. ISBN 80-244-0709-4.
- 32 ZAHUMENSKÝ, D., 2014. *Budoucnost občanských sdružení po lednu 2014*. [online]. Brno: Advokátní kancelář Davida Zahumenského [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: <http://www.davidzahumensky.cz/2014/02/27/budoucnost-obcanskyh-sdruzeni-po-lednu-2014/>
- 33 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, 2006. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 37, s. 1252–89. ISSN 1211-1244.
- 34 Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o doplnění některých zákonů, 1995. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 65, s. 3554–60. ISSN 1211-1244.
- 35 Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností (zákon o církvích a náboženských společnostech), 2002. In: *Sbírka zákonů České republiky*. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 2, s. 83–94. ISSN 1211-1244.
- 36 Zákon č. 68/2013 Sb., o změně právní formy občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost a o změně zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, 2013. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 32, s. 642–3. ISSN 1211-1244.
- 37 Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, 2012. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 33, s. 1048–59. ISSN 1211-1244.
- 38 ZEMANOVÁ, V., DOLEJŠ, M., 2015. *Životní spokojenost, sebehodnocení a výskyt rizikového chování u klientů nízkoprahových zařízení pro děti a mládež*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 152 s. ISBN 978-80-244-4492.

8 Seznam zkratk

IČ – Identifikační číslo

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NOZ – Nový občanský zákoník

NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

OPS – Obecně prospěšná společnost

OS – Občanské sdružení

ZS – Zapsaný spolek

ZÚ – Zapsaný ústav

9 Seznam příloh

Příloha č. 1: Výpis NZDM v Jihočeském kraji

Příloha č. 2: Osnova rozhovoru pro informanty

Příloha č. 1 - Výpis NZDM v Jihočeském kraji

Kraj: Jihočeský kraj

1. Centrum pro pomoc dětem a mládeži o. p. s.
2. Domeček – středisko pro volný čas a integraci Diakonie a misie Církve československé husitské – církve a náboženské společnosti
3. Domovy KLAS, o. p. s.
4. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež sv. Františka z Assisi – Církve a náboženské společnosti
5. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Sít' – Církve a náboženské společnosti
6. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Bongo – Církve a náboženské společnosti
7. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež DéDěčko – Církve a náboženské společnosti
8. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Molo – Církve a náboženské společnosti
9. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Depo – Církve a náboženské společnosti
10. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež No. 10 – Církve a náboženské společnosti
11. Cheiron T, o. p. s. <https://www.cheiront.cz/cz/organy-cheiron-t>
12. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež AUTOŠKOLA – o. p. s.
13. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež V. I. P. – Církve a náboženské společnosti
14. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Srdíčko – Jiloro – Církve a náboženské společnosti
15. Naděje – spolek
16. Portus Prachatice, o. p. s.
17. CROSS Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Prevent, z. ú
18. Station 17 - Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Prevent – z. ú.
19. NZDM Oráč – školské zařízení

Příloha č. 2 – Osnova rozhovoru pro informanty

Identifikační údaje NNO:

Jméno respondenta a pracovní postavení:

Původní právní forma:

Od roku:

Do roku:

Nová právní forma:

1. Proč jste si vybrali zrovna tuto právní formu?
2. Kolik času jste potřebovali pro změnu právní formy?
3. Pracovali jste podle předem připraveného harmonogramu? Kdo to dostal za úkol a proč?
4. Byl tým NZDM průběžně seznamován s tím, co se děje, nebo ne?
5. Byla podle vás od státu poskytnuta dostatečná informovanost o tom, co Vás čeká (weby, semináře, školení i od jiných NNO, do jaké míry jich bylo využito)?
6. Jste členem střešní organizace? Pokud ano, jaké? Pomohla Vám v transformaci? Pokud ano, v čem?
7. Potřebovali jste právní pomoc? Kdo Vám ji poskytl, kolik to stálo? Využili jste někde bezplatnou právní pomoc? Byl to právník specializovaný na NNO?
8. Museli jste změnit svou dokumentaci. Co to všechno přineslo (náklady, nové smlouvy nahlášení na úřadech)?
9. Kolik času bylo třeba vynaložit? Poradili jste si s tím sami, nebo Vám to udělal právník?
10. Jaké nové povinnosti z transformace pro vás vyplývají do budoucna?
11. Jaký máte názor na NOZ?
12. Vnímáte transformaci pro Vás jako pozitivní? Řekněte, v čem to ulehčilo práci Vašeho NZDM?